

RENAȘTEREA

Organul Episcopiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului

Redactor: Prot. A. FAUR

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Malinowski Nr. 18.

Trecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția I, sub Nr. 1-1945.

„Eu sunt vița cea adevărată și Tatăl meu este lucrătorul.

Toată vița care nu aduce roadă întru mine o scoate, și toată vița care aduce roadă o curățește, ca mai multă roadă să aducă.“

Ioan 15, 1-2.

CONDIȚIUNILE LIBERTĂȚII

Problemele mari, ori care ar fi ele, își au și o deslegare pe înțelesul tuturor. Deslegările pe pe înțelesul tuturor sunt simple, ca și esența tainelor. Fiindcă ne-am obișnuit a considera „savant“ ceea ce nu putem înțelege, și „cult“ ceia ce ni se prezintă înmănușat cu vorbe multe sunătoare și pompoase, ca fireturile militarilor în zile de paradă, nu înseamnă că adevărul trebuie să poarte totdeauna „haine“ multe, vorbe multe sau fireturile scilpitoare ale unor termeni bombați.

Adevărul, dimpotrivă, ca și marile figuri din artă, poate să apară gol, simplu, așa cum este în realitate, fără ca prin aceasta lipsă de „haine“ să-și piardă din prețul lui. Podoabele sunt de neînălțat păpușilor de câlți sau de rumegătură, omului înțreg nu-i trebuie podoabe de vorbe sau de haine, pentru ca să fie om.

Așa fiind, considerăm apropiată de interesul acestei foi, „citirea printre rânduri“ a înțelesului ce trebuie să dăm cu toții problemei mult discutate în zilele noastre: *Libertatea*.

Și fiindcă această problemă poate fi cercetată fără haine multe, încapă destul de potrivit în preocupările noastre.

„Libertatea se definește prin lipsa restricției garanțiilor necesare pentru a asigura manifestarea armonioasă a individului.“¹⁾ Mai pe înțeles, ar fi puterea dată fiecăruia de a se desvolta după firea sa în întregul social din care face parte. O desvoltare care tinde către desăvârșire și care respectă armonia altor personalități ce se vor și ele crescute după firea lor proprie.

Libertatea desăvârșirii este garantată de legile statului, sancționată de principiile morale și judecată în ultimă instanță de Dumnezeu.

Se va spune: nu-i nicio legătură între libertate și desăvârșire. Aici atitudinea noastră se desparte de concepția sociologică, care pretinde că libertatea este o desvoltare fără scop

moral, o creștere fără finalitate cauzală ca la pom, la animal sau la plantă. Și subliniem că libertatea, ca bun suprem, este o forță proprie a conștiinței umane ce se vrea înălțată. Libertatea, este starea majoră a conștiinței de om și implică un drum ascendent.

Ea nu este numai egalitate de drepturi, ci și o comuniune obligatorie de datorii.

Drumul ascendent al libertății trasat de principiile umanității, al dragostei de semenii, al dorinței de desăvârșire, este un drum hotărât, cu restricțiuni față de instincte și cu favoruri față de valorile rațiunii.

Ne vom ridica deci împotriva concepției comune din sociologiile burgheze care fundează cel mai înalt principiu uman — libertatea — pe indeterminismul individual, pe buna plăcere schimbătoare a fiecăruia.

Când ne ridicăm împotriva unui astfel de înțeles facem aceasta pe următorul considerent: *libertatea* concepută ca o creștere fără scop corespunde *instinctului* și nu poate fi fundată decât pe *principiu rivalității*, a luptei „*homo homini lupus*“. Astfel de libertăți nu pot fi sumate, strânse într'un tot unitar; ca să stea la fundamentul unei familii, dar-mi-te la temelia unei așezări sociale mai mari.

Libertatea nedeterminată de un scop superior, cum ar fi binele comun, bunăstarea sau fericirea colectivă, este o *apologie a instinctelor* și o reducere a indivizilor la sclavia celor puternici, fie că aceasta sclavie se exercită în numele forței brute, fie a unei forțe mistice.

Nu tot astfel stă problema libertății când le va cuprinde stările ideale, formele dorite pe care le avem fiecare despre noi și colectivitate.

Fiindcă suntem în plin veac socialist, aș îndrăzni să adaug: în plin veac de împlinire a idealului creștin de așezări sociale, bine este a înțelege pentru totdeauna că: *dreptul la viață, la bunăstare, la fericire și progres*, este un drept pe care Biserica l-a enunțat, prin Hristos, de

2000 de ani, și care se realizează azi spre împlinirea Scripturii. *Nimeni să nu se lovească de aspectul individual al aplicării acestui ideal, fiindcă face greșala înțelepților greci care nu-l sufereau pe sf. Apostol Pavel, fiindcă era pușintel din fire și urâtel la arătare.* Nu forma oamenilor care propagă și împlinesc binele social, ci sufletul lor care arde untdelemnul cel bun al dragostei de progres, trebuie să ne intereseze îndeosebi.

Suntem prea mult tributari unei educații artificiale: „*a hainelor*“, „*a fireturilor*“, ca să putem concepe că un lucrător cu funingine de-un deget, poartă în inimă un suflet de arhanghel, curat și mare.

Libertatea, în concepția socialistă și creștină, presupune în primul rând acțiune.

Nu ne putem imagina mlaștină cu valuri și nici om sedentar care să poată gusta din fructul libertății.

Libertatea este un dar al muncii. Este ultimul dar pe care ni-l dă munca, ori care ar fi ea, și ori în ce fel s'ar executa. Ea trebuie să respecte dreptul și dorința semenului și nu poate exista decât într'o ordine socială. Ea trebuie să traducă — în formă superioară — descătușarea de instincte și înfrățirea între oamenii muncii.

Ea este starea angelică a omului desfăcut de patimă și corespunde întru totul noțiunii de creștin.

Hristos Domnul și Dumnezeu nostru, a fost cel mai desăvârșit jertfitor și erou al libertății veșnice desfăcute din păcat. El s'a dat pe sine jertfă, răsplătind eroarea instinctului primar a lui Adam și urmașilor săi. El a înțeles să răscumpere cu ființa sa pură infinita deslănțuire de păcate împotriva ființei umane făcute de urmașii adamici, ca prin azima trupului său patimitor să restabilească echilibrul inițial.

În numele Lui s'au robit și jertfit de voe apostolii și mucenicii veacurilor, ca să redea lumilor sensul mare al eliberării din instinct, al libertății întru desăvârșire.

În numele acestei legi a muncii pentru binele suprem: cerul, s'a născut prima dată în

istoria omenirii *legea dragostei de aproapele care este tot omul.* Aceasta dragoste de aproapele este unicul certificat doveditor al creștinătății reale a cuiva. Este legea care planifică în duh înalt „sclavul“ cu „patricianul“ altor veacuri și trebuie să înalțe în înfrățire pe muncitorul uzinei, pe cârțița pământului, cu pontiful înțelepciunii dela amvon, dela catedră sau din fruntea oștirii.

Dragostea de aproapele s'a numit prin veacuri, *umanitate*, iar azi poartă numele de *socialism*. Indiferent cum s'ar numi ea, își are isvor în sacrificiul și legea sacrificiului lui Hristos. Înfrățirea creștină s'a numit la început „*agapă*“ ca azi să ia numele — *grosso modo* — de stat socialist.

Nu aspectele momentane trebuie să fie analizate când judecăm un astfel de organism, ci fondul.

Dacă statul socialist ușurează desvoltarea muncii și capacității fiecăruia, dând după randamentul muncii simbrerie potrivită ori cui; dacă statul socialist, ori cum s'ar numi el, asigură înfrățirea între semenii și pune la bază acestei înfrățiri progresul moral și material; dacă statul socialist dorește sincer să înfrâneze instinctul de posesie nelimitată și să-l înlocuiască cu siguranță colectivă într'un minim de existență;

dacă statul socialist are ca ultim scop crearea prin muncă a omului moral care să vrea binele tuturor, să respecte munca semenului, ori care ar fi el, și să înalțe pe om la dragostea de ideal;

dacă statul socialist respectă și înțelege dragostea de Dumnezeu ca o supremă formă a eliberării omului din instinct și o sinceră dăruire a lui pentru colectivitate, în ultima instanță, dăruire pentru Dumnezeu dragostei, iubirei și al veșniciei;

trebuie să subscriem cu toții că un astfel de stat este profund creștin. Este, mai mult, *imagea reală a idealului creștin.*

În cadrele unui astfel de stat libertatea este calea desăvârșirii. Și opreliștile ce sunt puse pe drumul ei sunt la fel de folositoare ca și stănoagele de pe marginea șanțurilor. Mai ales

¹⁾ Harold I. Lasky, „Libertatea în statul modern“ pag. 7.

când alergi noaptea și nu ști unde se află primejdia.

Opreliștile aduse libertății instinctuale sunt mijloace educative pentru aflarea adevăratei libertăți.

Fiindcă omul liber este su-

prema intruchipare a ființei lipsite de păcat, innobilată prin muncă. Libertatea este putere de dăruire față de toți și prin urmare mai întâi față de marele eliberator — Iisus Hristos.

Părintele GHEDEON

Munca pastorală în literatură

Idealizarea diferitelor compartimente ale muncii omenești, formează subiecte apreciate în literatură și sunt cu atât mai interesante, cu cât munca despre care se scrie, este mai idealistă. Astfel munca medicului, cea a judecătorului, a muncitorului, inventatorului, etc. servește multor subiecte de roman, citirea cărora nu numai distrează ci și instruește, aruncând o aureolă indeletnicirii respective, care impune stimă și respect. Cine oare citind „Citadela” de A. J. Cronin, n'a simțit fiorii admirației față de apostolatul medicilor? sau atât de popular intitulata carte a scriitorului nostru Victor Ion Popa: „Maistorașul Aurel ucenicul lui Dumnezeu”, să nu simtă sbuciumul geniului inventator?

Romanul nu este numai genul literaturii, care țese intrigăria fantezistă a erotismului. Și poate avea succese de librărie și fără a trata subiecte despre adultere „à la Piti-grilli”, sau trivializarea vieții monahale. Scriitorul Damian Stănoiu, ne-a dovedit-o singur în lucrarea „Preot fără voie”.

Misiunea preoțească își are și ea oglindirile ei în literatură și fiind muncă de idealist, constituie lucrări cu dezvoltări emoționante, gustate cu deosebită savoare de cititor.

Și dacă totuși lucrările de acest fel sunt rare, cu toată aprecierea lor, este datorită faptului că scriitorul nu se poate avânta ușor în dezvoltarea unui subiect pe care nu-l trăiește, și în al doilea rând, între cei cari trăiesc exercitând această misiune, respectiv preoții, sunt rari scriitorii.

Totuși literatura noastră, originală sau tradusă, are câteva lucrări de asemenea natură, numărul și con-

ținutul cărora este în deobște cunoscut de toți iubitorii cărții. Astfel menționăm: „Legea minții” de I. Agârbiceanu, „Un păstor model” de G. Petrov, „In slujbă adevărată” de Potapenko și relativ de curând apărută „Cheile împărăției” de scriitorul englez A. J. Cronin, „Camașa lui Hristos” de C. Dugla și chiar cartea mai sus amintită a lui D. Stănoiu, ca să nu vorbim decât de cele cu conținut exclusiv al vieții pastorale preoțești. Citirea lor este reconfortantă și instructivă în același timp. Potrivit talentului ce-l are fiecare scriitor, te ia cu el pe culmile vieții, unde uiți pentru o clipă necazurile ei mărunte și-i vezi orizonturile mărețe sprijinite în veșnicie.

Nu ne putem opri asupra conținutului acestor cărți, chiar în linii largi, întru cât ar depăși puterea de ospitalitate a unei gazete.

În general, preotul oglindit în aceste cărți, își îndeplinește misiunea nu pentru oficiala mulțumire a datoriei îndeplinite, ci dintr'un îndemn interior al măreției sufletului creștin.

Scopul misiunii pastorale preoțești este mântuirea credincioșilor, prin trăirea unei vieți conforme cu principiile creștine; apărarea lor de credințele false, îndepărtarea dela vicilele sociale, etc. Pastorația se face prin cuvânt și faptă. Cuvântul ni-l procură doctrina creștină cu ansamblul ei de învățături, pe care și-l agonisește fiecare teolog în școală. Totuși expunerea învățaturii prin cuvânt nu este destulă. Exemplul vieții preotului are un rol preponderent în pastorație. Cu toate argumentările celor cari susțin că și preotul are dreptul la îndeplinirea trebuințelor sale fizice și sociale, acel

preot care nu-și încununează viața cu cununa virtuților — chiar dacă este un leal îndeplinitor al sacerdoțiului — este un rău preot. Acest lucru îl accentuează Mântuitorul prin cuvintele: *Așa să străluciască lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să mărească pe Tatăl vostru din cer*.

Puterea exemplului este folositoare în orice activitate omenească, dar în pastorație este de necesitate absolută.

Cărțile menționate ne dau imagi-

nea minunilor realizate de preoți care activează potrivit unei echilibrate conștiințe creștine. Lectura lor este foarte folositoare pentru lucrătorii din Via Domnului. Și cu toate că sunt lucrări imaginative, ne dau descrierea fidelă a multor exemple rămase în întunec, dar trăite de păstorii smereniei creștine.

Câte lucruri nu s'ar îndrepta, dacă și scriitorii și cititorii unui asemenea soi de literatură s'ar înmulți.

Pr. R. Răzlog.

FAMILIA CREȘTINĂ

La început a fost familia. Statul cu toate instituțiile sale a venit în urmă, cu scopul să îmbunătățească viața familiei.

Mai mult, statul își trage existența și autoritatea sa morală din autoritatea lui Dumnezeu, pentru că dacă în viața statului familia are o valoare relativă, în fața lui Dumnezeu ea are o valoare absolută.

Conștiința acestui principiu sacru, acestui scop divin care stă la temelia familiei, a existat la toate popoarele și în toate timpurile.

Când este vorba de poporul român, putem fi mândri că am moștenit dela strămoșii noștri Romani, prin instinct, un adevărat cult pentru familie.

Intr'adevăr, pentru cei vechi familia este mai mult o asociație religioasă decât una naturală. Ceiace unește pe membrii familiei antice este religia focului sacru și a strămoșilor. Toată autoritatea părintească, toate drepturile soților și ale copiilor decurg din religie. În fiecare casă găsim un altar și în jurul acestui altar reunită familia.

Unirea soților se făcea prin urmare, pe temeiul puternic al aceluiaș cult și al acelorași credințe, iar copilul se naște ca o binecuvântare și ca o necesitate de a continua existența familiei în veșnicie.

El este o garanție, că lanțul strămoșilor se continuă și focul sacru al familiei nu se va stinge.

Câtă vreme familia ca și statul au respectat acest principiu și au trăit

din el, noi am avut o cultură și o civilizație greco-romană, din care popoarele trăiesc în bună parte și azi.

În general un principiu religios a existat întotdeauna la baza familiei și el a fost salvator pentru ea și societate, în măsura în care a fost conceput mai spiritual și respectat mai fidel.

În numele acestui adevăr al firii și al istoriei creștinismul și-a cerut dreptul să organizeze și să dea familiei forma hotărâtă de spiritul său evanghelic.

Din clipa în care familia este concepută supranatural și soții care se unesc prin căsătorie se socotesc membrii trupului mistic al lui Hristos, din clipa aceasta familia creștină devine o întrupare a spiritului divin în lume, sfințită, regenerată și hrănită continuu de acest spirit.

În felul acesta familia creștină devine o instituție stabilă, care crează drepturi și obligații morale, întemeiate pe dragostea dintre soți, care trebuie să fie aceiași ca între Hristos și Biserica Sa.

În căsătorie se întâlnesc întâi două suflete nemuritoare, care consimt să se unească printr'o dragoste absolută, din care va naște și consimțământul soției la ascultare și datoria soțului la protejicare. Dragostea aceasta nu este egoistă. Ea cheamă în jurul mesei „ca în jurul unui trunchi de măslin” pe părinți și pe bunici, pe copii și pe nepoți.

Familia constituită cu căminul ei,

FOILETON

Geneza mântuirii noastre

de Preot Gh. NOVEANU
(Urmare)

Neorealștii anglo-saxoni Alexander, B. Russell și Whitehead au plecat dela categoria afirmației că existența unei lumi exterioare nouă trebuie recunoscută; că obiectul are nevoie de gândire *ca să fie cunoscut, nu ca să existe*. Acest obiect al cunoașterii nu suferă nicio modificare în procesul descoperirii noastre, lumea fizică își dovedește existența *indiferent* de spiritul cercetător.

Philipp Devaux în studiul: „L'esprit du neo-réalisme anglais” publicat în „Revue Internationale de Philosophie”,⁷⁾ criticând intenția neo-realștilor anglo-americani, constată că aceștia voind să reconstituie valoarea adevărului în filosofie au *distanțat* absolutul idealist cât și psihologismul pragmatic, aducând ca element nou doar *Independența lucrurilor exterioare*. Realitatea, — după neo-realștii, — ne apare ca un *interval* cu stabilitate relativă având punctele de determinare într'un proces de perpetuă devenire, poliul axiomatic fiind macrocosmul și microcosmul.

⁷⁾ April 1939 — pag. 505 și urm.

Pozițiile filosofice cele mai noi, stau însă în mare intimitate cu descoperirile științifice. Filosofia actuală presupune cunoscute toate datele științelor empirice, pe care încearcă să le sumeze într'un sistem logic.

Pentru științele empirice cea mai centrală problemă este *descoperirea atomică*. S'ar părea însă că rezultatele unor astfel de preocupări n'au nicio legătură cu filosofia. Sensibilitatea gândirii contemporane, receptivitatea specială a filosofilor contemporani față de problemele științelor exacte, este un frumos *atu* pentru o bună prețuire a preocupărilor filosofice — și argument peremptoriu că filosofia poate fi numită suma științelor, *co-roana* lor.

Domeniile filosofiei sunt fapte de sinteză peste aspectul particular al științelor empirice. Fizica, Chimia, Biologia, Matematica, Arheologia, Istoria, Geologia, — ca să numim numai unele — sunt mijloace de informare cotidiană pentru gânditorul modern. Turnul de filde, este un obiect de arhivă umoristică.

Veacul nostru poartă pecetea descoperirii *desagregării* atomice. Acest „veac atomic” furnizează gândirii filosofice prilejul celor mai mari revizurii, așa cum a furnizat științelor exacte cea mai tragică din câte experiențe a cunoscut Istoria.

Să analizăm faptele: fizica — și cu ea toate științele exacte — își bazează studiul pe trei principii: I. *al cauzalității*, II. *al determinismului* și III. *pe ideea de substanță*.

Ei bine, marșul funebru începe!

Ultimele descoperiri ale științelor fizico-chimice dovedesc că aceste principii de bază, aceste principii dogmatice pe care se zidește toată știința exactă și gândirea contemporană: cauzalitate, determinism și substanță, *nu mai sunt valabile*.

Legea cauzalității formulată de Galileo Galilei — și Newton este implacabil compromisă de rezultatele noulor descoperiri atomice.

„Teoria deterministă clasică este de *nesusținut*” afirmă savantul Dirac, în cel de al II-lea congres al fizicienilor.

Formulată și mai brutal de A. S. Eddington în cartea sa „La nature du monde physique”⁸⁾ — afirmă: „Apariția teoriei quantice a avut drept consecință, că fizica nu mai este legată de un cadru al legilor care implică determinismul. *Determinismul s'a prăbușit* și se poate pune întrebara dacă va mai reveni vreodată în vechiul său loc.”⁹⁾

Luis de Broglie, un autorizat al științelor

⁸⁾ Paris 1929.

⁹⁾ Op. cit. pag. 293.

cu autoritatea și stabilitatea ei este țări și garanția de existență a unui neam.

Revenind la poporul nostru, cine poate tăgădui că febra și tulburarea generală prin care a trecut lumea dela război încoace, nu a fost în legătură cu criza prin care a trecut familia noastră românească?

Nestabilitatea legăturii dintre soți, susținută de abuzul divorțului ale cărui condiții sunt azi foarte ușoare, excluderea copilului prin crima avor-

tului nesancționat, emanciparea tineretului de sub tutela părinților lipsiți de autoritatea morală necesară, ușurătatea moravurilor, goana după căpătueli fără muncă și cinste, iată atâtea suferințe, cari au slăbit familia noastră românească. Lupta Bisericii a fost adesea zădărnicită.

Am fi bucuroși dacă cel puțin în viitor am putea privi la o renaștere a țării care n'a putut pleca decât tot dela o reorganizare a vieții familiei pe baze creștine.

Pr. Ilie Donisă Bruju

CONFERINȚE RELIGIOASE

Cerc preoțesc

În ziua de 22 Iunie a. c., cercul V preoțesc „Bedeciu”, a ținut adunarea sa în parohia Bica, protopopiatul Huedin, la care au participat C. C. preoți: Traian Sava-Bedeciu, Nicolae Cosma-Mănăstireni, Vasile Roșescu-Mnășturul român, Ioan Romanet-Rișca de jos, Vitalie Bocănescu-Dângăul mic, Protos. Chesarie Sureanu-Bica și C. pr. peosionar Aurel Crainic-Mănăstireni.

S'a oficiat Utrenia și sf. Liturghie, iar la sfârșit a predicat C. pr. Ioan Romanet despre „Grija lumească”, arătând că oamenii dau mai multă importanță celor trupești, neglijând cele ale sufletului, concludând că toate se nimicesc dacă nu se lucrează în concordanță cu voia lui Dumnezeu.

S'a slujit parastas pentru Eroii și martirii Neamului, în frunte cu prot. Aurel Munteanu. S'a continuat cu sfințirea apei și slujirea sf. Maslu pentru bolnavii și credincioșii din parohie și jur.

P. C. pr. Traian Sava — ca delegat protopopesc — introduce în parohie pe noul adm. paroh, protos. Chesarie Sureanu, sfătuiră pe credincioși să-l primească cu bucurie și să-i dea tot concursul. A răspuns noul adm. paroh., după care a urmat stropirea și miruirea credincioșilor.

După masă în ședința intimă, în urma propunerilor C. pr. Traian Sava, s'a acceptat lărgirea activității cercului cu misiuni religioase. În ajunul

conferinței se vor deplasa doi preoți în parohia destinată. Se va oficia Vecernia, unul din preoți va predica, apoi va urma mărturisirea credincioșilor. A doua zi se va continua după vechiul program.

S'au pus bazele unui fond de colportaj, la care au contribuit benevol C. pr. Traian Sava 100.000 lei, Cuv. Chesarie Sureanu 100.000 lei și pr. Vitalie Bocănescu 100.000 lei, la care s'a adăugat și contribuția credincioșilor în suma de 476.000 lei. Din aceste sume se vor procura cărți, cruciulițe și iconița, care se vor pune spre vânzare credincioșilor cu ocazia ținerii cercurilor religioase.

La ora 17 C. preoți s'au deplasat la școală unde în fața credincioșilor adunați C. pr. Traian Sava arată importanța cercurilor religioase, după care dă cuvânt C. pr. Vitalie Bocănescu. C. Sa a conferențiat despre „Sf. Tradițiune”, arătând importanța ei și dovedind cu versete din Sf. Scriptură că ea este primul izvor de credință și trebuie păstrată și urmată ca și învățătura sf. Scripturi.

Viitoarea ședință a cercului religios s'a fixat a se ține în parohia Dângăul-mic la 20 Iulie a. c.

Cronicear

D. Vășinschi decorat. Cu prilejul zilei de 23 August, d. Ianuareviți Vășinschi a fost decorat cu Ordinul Carol I în gradul de mare Cruce.

Mulțumită publică

Donații pentru Liceele ort. rom. din Cluj

Păr. Teodor Moldovan și soția Viorica, Răstolița (prot. Reghin) a dăruit lei 2,000.000 pentru Liceele noastre ort. din Cluj.

Donații pentru zidirea bisericii ortodoxe române din Iernut

Consiliul Parohial și Epitropia parohiei ort. rom. Iernut, (jud. Târnava-Mică) aduce și pe aceasta cale mulțumiri sincere locuitorilor din Iernut, mai jos însemnați pentru donațiile importante ce au făcut anul acesta în scopul zidirii bisericii ortodoxe rom. din Iernut.

Telia Dumitru pentru donația de 4,000.000 Lei; Primăria comunală, reprezentată prin Dl primar Teodor Bordean și Dl notar Leonida Vlăsa, pentru ajutorul bugetar acordat și plătit în sumă de 500.000 Lei și Petre Vilarău șef de gară pentru donația de 500.000 Lei.

Totodată ne exprimăm dorința ca bunul Dumnezeu să le fie dreptul răsplătitor și pavază în viață, călăuzindu-i împreună cu familiile dragi ale Dlor numai spre bine, bunăstare și fericire.

Danii primite de Sf. Mănăstire „Martirii Neamului” din Baia de Arieș, — Turda

Prea Sf. Episcop V. Nistor, Caransebeș 200.000 Lei; Ministerul Cultelor 10,000.000 lei; Sf. Episcopie

Ort. Oradea 1,000.000 lei; Medic Dr. Liviu Pop Cluj 1,000.000; Parohia ort. Câmpia Turzii 3,500.000 lei; Dr. Lazăr Chirilă, profesor 500.000 lei; Dna Eugenia Danciu Chirilă 500.000 lei; Prot. Vasile și Ileana Loga 500.000 lei; Farmacist Ion Murgău, Turda 300.000 lei; Parohia ort. nr. 1 Turda 785.000 lei; Dr. Eugen Nicoară Reghin, lista 197 Lei 2,055.000; Ilie Poiană, Câmpia Turzii 300.000 lei; Parohia ort. Păcliaș (Alba) 50.000 lei; Parohia ort. Ighiel (Alba) 109.000 lei; Parohia Războeni-Cetate 30.000; Parohia ort. Cricău (Alba) 370.000 lei; Parohia ort. Valea Geogelului 249.000 lei; Parohia ort. Valea Dosului 215.000 lei; Parohia ort. Poșaga de jos 379.000 lei; Parohia ort. Orăști (Lupșa) 169.000 lei; Parohia ort. Cărpiniș (Abrud) 240.000 lei; Parohia ort. Ponor (Lupșa) Lei 123.000; Parohia ort. Galați (Zlatna) 411.000 lei; Parohia ort. Runc (Lupșa) 400.000 lei; Parohia ort. Ocolis (Lupșa) 465.000; Parohia ort. Lupșa 120.000 lei; Parohia ort. Opișani (Turda) 300.000; Parohia ort. Ighiu (Alba) 1,200.000 lei; Ion T. Fornade, Baia de Arieș 60.000 lei; Inspector școl. Ludovic Enea Todea, Sălciua 500.000 lei; Banca populară „Secera” Brăila 100.000 lei; „Banca Timișoarei” Oravița 120.000 lei; „Banca Românească”, Cluj, 98.000 lei; Protosinghel Gherasim Bica starețul Sfintei mănăstiri 500.000 lei. Total Lei: 27,848.000.

CRONICA EVENIMENTELOR

INTERNE

Sărbătorirea zilei de 23 August la Cluj. Cea de a treia sărbătorire a zilei de 23 August, a dat Clujului atmosfera la care râvnise de atâta vreme. După rugăciunile bisericilor capitalei Ardealului, la toate instituțiile, în cadre răstrânse s'a sărbătorit ziua libertății. Seara, Teatrul Național a găzduit o manifestație.

Cuvântul de deschidere l-a rostit dl Dejeu, secretarul Comisiei locale a Sindicatelor unite, apoi dl Neuman, dl general Dumitriu, și dl Alexa Augustin, secretarul județenei P. C. R.

Ratificarea tratatului de pace. Ședința din 22 Aug. a Parlamentului a fost prezidată de d. deputat Emanoil Tătărescu. Trecându-se la ordinea de zi, dl deputat Leontin

Sălăjanu din partea Partidului Comunist Român a propus Adunării naționale să treacă de îndată la ratificarea tratatului de pace, pentruca acest act să fie legat de sărbătorirea zilei de 23 August.

Luând cuvântul dl Gheorghe Tătărescu, ministrul de externe, a declarat că își însușește în întregime propunerea.

În continuare Camera și a întrerupt ședința, iar după reluare s'a comunicat numirea unui raportor pentru ratificarea tratatului de pace. S'a trecut apoi la votarea mai multor proiecte de legi, după care ședința a luat sfârșit, comunicându-se că Sâmbătă 23 August la orele 9 Parlamentul va ține o ședință specială pentru ratificarea tratatului de pace.

exacte, afirmă că determinismul trebuie abandonat *întrucât electronul stând într'un anumit sens liber, manifestându-se totuși cu una din valortle energiei sale, nu se poate cunoaște în același timp pozițiile inițiale, deci nu se poate cunoaște intimitatea funcțiunii lui*¹⁰⁾ *Legea cauzalității încetează de a mai fi valabilă în lumea atomică, ca și legile mecanice. În graful autorizat a lui Luis de Broglie, această metafizică răsturnare de principii devente, în timp, bunuri indubitabile, sună astfel: „Fizica, adică știința materiei moarte, care era citadela determinismului trebuie să recunoască neputința susținerii principiilor de bază. Noile descoperiri, nu mai pot susține determinismul nici ca principiu de cercetare. El este o limită a trecutului*¹¹⁾

Heissenberg cel mai autorizat dintre contemporani, contestă principiul cauzalității pe baza acelorași experiențe atomice spunând că în intimitatea lor, particolele ultime ale materiei nu sunt conduse de principiul cauzalității, ci prin libera lor acțiune, au doar „relații de indeterminare” (termenul propriu a lui Heissenberg).

¹⁰⁾ „Continu et discontinu en physique moderne” Paris 1941.

¹¹⁾ Op. cit. pag. 342 și urm.

A. S. Eddington¹²⁾, trage concluzii fatale pentru viitorul fizicii din chiar aceste premise spunând: „Dacă atomul este indeterminabil, spiritul omenesc este într'o situație egală, căci cu greu am putea accepta o teorie care susține că gândirea este mai mecanizată decât atomul”¹³⁾

Cea mai sumbră perspectivă la care participăm cu întreagă compasiune tragică este concluzia lui Lecomte de Nouy pe care o cităm din lucrarea sa „L'homme devant la science”¹⁴⁾ Iată textul: „Cunoașterea nu poate fi decât relativă deoarece între imaginea noastră despre cosmos și universul real nu există identitate. A înțelege, înseamnă a avea o imagine doar a aparențelor sensibile, fondul lucrurilor rămâne mai departe refuzat puterii noastre de cunoaștere”. Ipoteza finalistă, date fiind rezultatele fizicii atomice este o „ipoteză absurdă”. Știința n'a reușit să înlăture ipoteza antihazardului — care este tot atât de simplu s'o numești Dumnezeu. Ipoteza Dumnezeu nu a fost slăbită prin știința dela Pa-real încoace”¹⁵⁾

¹²⁾ Matière et la lumière — Paris 1937.

¹³⁾ Op. cit. pag. 290 și urm.

¹⁴⁾ Paris 1939.

¹⁵⁾ Op. cit. pag. 125.

Splendida columnă a muceniciei pe care a dat-o titanii științei și filosofiei trebuie să-și recunoască limitele și să aplece spre prăbușire.

Mărturisesc că dacă n'am lacrimi care să exprime plastic compasiunea sinceră față de acest împas tragic — ca o altă cădere a ingerilor —, am totuși în mine rezonanța armoniilor tragice, pentru a putea trăi alături de oamenii științei greaua lor încercare de azi.

Gândiți-vă cu temere, că asistăm de fapt la cea mai profundă desuetudine a spiritului liberalist-științific din câte a cunoscut veacurile. Fizica, ce susținea că *realitatea există ca un dat obiectiv*, ce se poate cuprinde, și explica, indiferent de subiectul observator, *prin desființarea principiului cauzalității* — fapt dovedit practic ca inexistent în cele mai simple forme de existență, cu ocazia experiențelor atomice, *principiul cauzalității* care suda tot eșafodajul științei fiind înlocuit cu *liberului arbitru; principiul cauzalității*, chela de boltă a științelor empirice, *se prăbușește și dă-rămă cu el efortul și jertfelnicia a două milenii de istovitoare năzuinți.*

(Va urma)

Salariile preoților după noua încadrare. Categoria de funcțiune X-a. (Coeficient de funcțiune 2,05 fost 1,90).

Clasa de salarizare	Necăsătorit	Căsătorit	Căsătorit cu copii
1	2296	2399	2460
2	2411	2519	2583
3	2520	2638	2706
4	2641	2759	2829
5	2755	2878	2952
6	2871	3000	3075
7	2985	3118	3198
8	3100	3239	3321
9	3214	3358	3444
10	3330	3478	3567
11	3444	3598	3690
12	3559	3713	3813
13	3676	3838	3936
14	3789	3958	4059
15	3903	4064	4182
16	4019	4195	4305
17	4133	4317	4428
18	4243	4438	4551
19	4362	4557	4674
20	4478	4678	4797

In plus câte 200 lei de fiecare copil minor.

EXTERNE

Guvernul elen a demisionat. Se anunță din Atena că întregul cabinet elen a demisionat. Demisia a urmat după ce dd. Venizelos, Papandreu și Kamenopoulos au înapoiat mandatele lor cerând remanierea ministrului pentru a mări prestigiul lui în străinătate și eficacitatea în interior. Regele Paul a cerut dlui Maximos președintele consiliului demisionar să gireze afacerile curente. Regele a avut consultări în cursul serii de Sâmbătă cu șefii partidelor politice.

BISERICESȚI

Sfințiri de Biserici și conferințe preoțești

Sâmbătă, 6 Sept. a. c. se va ține într-o comună din protopopiatul Luduș, conferința de toamnă a preoțimei tractului, la care va lua parte P. S. S. Episcopul Nicolae.

Duminică, 7 Sept. a. c. se va sfinți biserica din Ațintiș.

Luni, 8 Sept. a. c. (Nașt. Sf. Marie) se va sfinți biserica din Podeni (Prot. Turda) iar Marți 9 Sept., se va ține conferința de toamnă a preoților din tractul Turda într-una din parohiile protopopiatului. Sfințirea bisericilor din Ațintiș și Podeni se va face de către P. S. Sa Episcopul Nicolae. C. Preoți și credincioși sunt invitați a veni la aceste alese praznice.

*

Mănăstirea „Martirii Neamului” dela Baia de Arieș jud. Turda, fiind închinată eroilor cauzei noastre naționale, va fi un sanctuar unde, odată cu rugăciunile înălțate pentru sufletele lor, se va păstra o amintire caldă pentru toți acei buni fii ai Patriei, dela care fiecare din noi vom avea oricând de învățat pilde de cel mai sincer și sfânt patriotism.

Ajutând cauza celor ce se străduiesc pentru durarea ei, ne ajutăm pe noi.

*

Deces. Prof. Dr. Vasile Gh. Ispir dela Facultatea de Teologie din București a trecut la cele veșnice. Dumnezeu să așeze sufletul lui în corpurile dreptilor!

Noul Rector al Academiei Teologice din Arad. P. C. Părinte Dr. Simeon Șiclovan a fost absolvat, la cerere, de conducerea Rectoratului Academiei Teologice din Arad. Cu această conducere a fost încredințat P. C. Părinte Dr. Ilarion V. Felea.

Li urăm spor la muncă și realizarea tuturor gândurilor bune pe care știm că le nutrește în legătură cu Alma mater arădana.

ȘCOLARE

La liceele noastre confesionale din Cluj se fac înscrieri în toate clasele în fiecare zi între orele 10—13 dimineața.

Aducem la cunoștința elevilor și elevelor dela liceul nostru, că examenul particular, finale, sumare, corigențe, diferențe, se vor ține între 1—6 Septembrie a. c.

Examenul de admitere în cl. V se va ține între 5 și 6 Septembrie.

Liceul mixt al Moșilor din Baia de Arieș, jud. Turda face înscrieri de băieți și fete, în clasele I—VI, până la data de 15 Septembrie a. c. Școala acordă burse și scutiri de taxe. Examenul de admitere în cl. V, la 10 Sept. 1947.

Liceul Mixt dela Baia de Arieș, Turda. Ministerul Educației Naționale sesizându-se de memoriul populației și al părinților din Valea-Arieșului, cu plâșile: Abrud, Câmpeni, Baia de Arieș și Iara, a înființat pe ziua de 1 Sept. 1947 a. c. un liceu mixt cu 8 clase, transformându-se gimnaziul mixt de până acum, ce a funcționat un pătrat de veac, în cele mai bune condiții didactice, crescând generație de copii, cu merinde de acasă din pătura muncitoare și țărănească, tot atâtea elemente vrednice pentru viață.

Intr'adevăr Ministerul Educației Naționale a dăruit un ținut cu un așezământ de cultură la care avea toată îndreptățirea atât ca număr însemnat de locuitori, cât și ca o recompensă pentru urmașii luptătorilor din toate revoluțiile sociale și naționale ale Ardealului desrobit.

Biserica Ortodoxă Română din Eparhia Clujului a fost întotdeauna alături de aspirațiile culturale ale Moșilor și din acest fericit prilej, salută cu bucurie darul ce l-a făcut cu atâta generozitate, Dl Ștefan Voitec Ministru al Educației Naționale și dorește acestui liceu prosperitate și glorie în aria culturii Naționale, pe câtă glorie a avut-o în trecutul Ardealului, luptătorii Moși în revoluțiile pentru eliberare.

BIBLIOGRAFIE

In mijlocul greutăților de azi, Si- biul continuă să se afirme ca cel mai productiv centru de literatură teologică. Sub înțeleapta îndrumare a I. P. S. Mitropolit Nicolae, Tipar- nița Arhidiecezană muncește de zor, ca să toarne 'n pagini de reviste și cărți rodul ostenețelor unor harnici colaboratori pe cari luminatul Ierarh și i-a adunat în jurul Său.

Posta ne-a făcut de curând bucu- ria de a ne aduce trei cărți teolo- gice sibiene: 1. *Epistola sfântului Apostol Pavel către Tit*, introducere, text și comentariu, de Pr. Dr. Grig. T. Marcu, profesor la Academia teo- logică „Andreiană”. 2. *Biserica și problemele vremii*, un ciclu de con- ferințe ținute de Profesorii Facultății Teologice „Andreiene” și 3. *Psihologia Spovedaniei* de Duhovnicul Ni- codim Belea.

1. Noua lucrare a Părintelui Dr. Gr. T. Marcu însemnează o reală îmbogățire a literaturii noastre exe- getice. Introducerea la epistole pau- lină e zidită cu un aparat științific desăvârșit. Asta nu se prea vede în subsolul paginilor — căci autorul nu vrea să încurce pe lector — dar se vede limpede în toată expunerea atât de sprintenă și atât de documentată a celui ce ne-a dovedit de multă vreme că știe să se descurce din hă- țiușul izvoarelor pe care le cercetează.

Cât despre exegeza textului — ea e făcută cu adâncimea unui învățat „tare 'n scripturi” și cu însuflețirea unui preot covârșit de dragostea pen- tru înțelepciunea paulină.

Deosebite de interesante și ins- tructive sunt notele (excursurile) de teologie neotestamentară dela sfârșit- ul lucrării. (—)

*

2. *Colecția de conferințe publice* intitulată „Biserica și problemele vremii” ale Facultății Teologice An- dreiene” editate la Sibiu, formează un volum de peste 240 pagini.

Contribuția fiecărui profesor cu subiect din specialitatea catedrei, dă volumului o valoare deosebită, de-

oarece colecția este o enciclopedie de flori rare, alese cu deosebita grijă de „marele colecționar”, pentru su- fletul cititorului creștin.

Mai mult, autorii acestui volum sunt emenți dascăli cu nume con- sacrate în cultura contemporană și au trecut acest material prin focul cri- ticei, cu ocazia expunerii publice.

Tratând problemele teologice în legătură cu viața de toate zilele, în spiritul liberal al credinții ortodoxe, volumul cuprinde și material de o- rientare pentru fiecare preot sau laic, ce s'ar găsi în dilemă cu unele pro- bleme sociale de actualitate.

Astfel Părintele Prof. Dr. Grigore T. Marcu are ca subiect: „Un mun- citor manual: Sf. Apostol Pavel; Păr. Prof. Dr. T. Bodogae: „Prezența Bi- sericii în nevoile vremii” — cu fru- moase exemplificări din trecutul și actualitatea milei creștine; iar în or- dina cronologică subiectele se com- plectează astfel: Prof. Prot. Dr. N. Neaga rector: Profetul Ieremia în fața vieții; Prof. Preot Dr. N. Ter- chilă: Filosofia antică pedagog spre Hristos; Prof. Preot Dr. Ștefan Lupșa: Inceputul arhipăstoriei ardelene a lui Dionisie Novacovici; Prof. Diacon Dr. Emilian Vasilescu: Valoarea o- mului; Prof. Diacon Dr. Nicolae Mladin: Familia creștină (conferință repetată și la Cluj în cadrul F. O. R. S.-ului); conf. Preot Gh. Șoima: Muzica, element de înfrățire a po- poarelor; conf. Preot Dr. Corneliu Sârbu: Misiunea actuală a femeii; conf. Preot Dumitru Călugăr: Pro- bleme de educație; Duhovnic Preot Nicodim Belea: Psihologia spove- daniei; Prof. Prot. Dr. Spiridon Cân- dea: Apostolatul Tinereții (conferință ținută în cadrul F. O. R. S.-ului la Cluj în Martie 1944); Prof. Preot Dr. Liviu Stan: Tradiție și Progres; Prof. Diacon Dr. N. Mladin: Creș- tinismul și forțele sociale.

Grija de a situa Biserica în drep- turile și pe baricadele firești ale re- vindecărilor sociale, grija de a da Bisericii naționale ortodoxe scaunul de cinste care l-a avut și va avea, este atât de meritorie în contribuția fiecărui conferențiar, încât volumul devine, sub acest aspect, o pledoarie pentru autenticitatea și eternitatea Bisericii ortodoxe în rânduielile vre- melnicilor schimbări lumești.

Marele Ierarh I. P. S. S. Dr. Nico- lae Bălan dela Sibiu care cu peana sa a apărat aceste sfinte drepturi „cu vreme și fără de vreme” și-a chemat astăzi stegarii cei tineri crescuți sub oblăduirea Duhului dreptei credințe, la luptă.

Rezultatul acestei lupte este bi- ruința volumului de față, biruință atât pe tărâm ortodox cât și pe tărâm cultural.

Preoții și credincioșii își pot pro- cura acest prețios volum direct dela Facultatea de Teologie din Sibiu.

3. Duhovnic Nicodim Belea: *Psi- hologia Spovedaniei*.

Autorul studiului: „Calea către Preoție”, Duhovnicul Nicodim Belea dela Facultatea Teologică „Andre- iană”, continuându-și preocupările teologice și întregindu-le cu expe- riența marelui misiuni de duhov- nic al studenților teologi, dă la iveală un studiu nou intitulat: „Psihologia Spovedaniei”.

Fără a epuiza subiectul atât de vast al procesului intern din taina sf. Spovedanii, Păr. Nicodim Belea contribuie totuși cu date noi în des- voltarea problemei.

Inspirat — ca metodă — din lu- crarea lui Walter Künnert „Die Lehre von der Sünde”, și mai ales din valoroasa lucrare a Păr. Dr. Ilarion V. Felea „Pocăința”, Păr. Belea tra- tează atât problema „mândriei din om”, care îl oprește de a se spovedi, cât și „nevoia de eliberare”, trebuința de libertate, care îndeamnă pe cre- dincios să se elibereze din păcat.

In concluzie autorul definește spo- vedania ca: „taina eliberării din prin- soarea păcatelor și ușa de acces la libertatea fiilor lui Dumnezeu”.

Cu o frumoasă erudiție străină și română, studiul Păr. Nicodim Belea este prețios atât dentru credinciosul laic cât și pentru preot: cel dintâi aflând în el argumentul credinții, iar cel de pe urmă: metoda săvârșirii actului sacramental. Gh. N.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 256/1947.

Concurs repetit

Pentru complectarea postului de paroh în parohia de cl. II-a Ciceu- Hășmaș, protopopiatul Dejului, se publică concurs cu termen de 30- zile dela prima publicare în „Re- nașterea”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat.
2. Locuință în natură în casele pa- rohiale cu supraedificate economice.
3. Sesiune parohială de 14 jug. arător și fânaș, precum și grădina caselor parohiale cu pomi fructiferi și folosința cimitirului.
4. Una soarte în pădurea urbarială.
5. Dela fiecare familie una zi de lucru și una mierță de cucuruz ne- sfârmat, cum a fost din bătrâni.
6. Stolele obicinuite în parohie.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile însoțite de actele le- gale în termen Veneratului Consiliu Eparhial din Cluj și cu avizul no- stru prealabil se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Oficiul protopopes, în înțelegere cu Consiliul parohial.

Z. Manu, protopop.

Nr. 5016/1947. Aprobant.

Cluj, din ședința Consiliului epar- hial dela 20 August 1947.

NICOLAE C. Hașcău
Episcop secretar

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj